

Neka zapažanja na populaciji potočne pastrve (*Salmo trutta m. fario* L.) u rijeci Gackoj

Rijeka Gacka je poznata sportskoribolovna voda u svijetu po vrlo brzom dinamici rasta pastrva, što je rezultanta njenih vrlo povoljnih ekoloških uvjeta koji su vjerojatno blizu optimuma. Stoga je u cilju istraživanja sportskog ribolova u Ličkom Lešću, na samoj rijeci izgrađen hotel B kategorije sa 30-tak zaposlenih, čiji su posjetioci uglavnom sportski ribolovci. O brojnom stanju ribljeg fonda i njegovoj kvaliteti dobrim dijelom ovisi, dakle i dohodak hotela, što se u Gackoj stalno prati.

Stoga se sa izvjesnom zabrinutošću već duže vrijeme primjećuje smanjenje populacije potočne pastrve, najatraktivnije sportske ribe u Gackoj. Obzirom na intenzitet ribolova to bi se moglo tretirati kao normalna pojava koja se sanira pojačanim nasadivanjem, (što se upravo provodi već treću godinu), no problem je izgleda na drugoj strani. Već u sezoni 1974/75. počinje se primjećivati da se, unatoč pojačanog ribolova, nije više u stanju izloviti dovoljan broj kvalitetne matične ribe, a ulovljena riba u toj i narednim sezonama po svom obliku, veličini, vanjskim oznakama dobre matične ribe pokazuje promjene. Ulovljene matice za mrijest u prosjeku su znatno manje i lakše cca 50%, nego 10-tak godina ranije. I to bi se moglo pripisati intenzivnom izlovu kad ne bi bilo i nekih drugih negativnih indikacija. Neka su zapažanja kvantificirana a neka su data samo na temelju višegodišnjeg promatranja.

Kao prvo primjećeno je, da se iz godine u godinu optimum mrijescenja pomiče u kasnije vremensko razdoblje, tako da danas taj optimum kasni već 10-tak dana.

Nadalje se primjećuje, da je odnos spolova povećan za oko četiri puta u korist mužjaka.

Tablica 1. Rezultati mrijescenja

Godina	% izmriještenih matica	% pojave očiju kod oplodene ribe	% izlovljene ikre
1971	93	97	85
1972	87	95	80
1973	84	92	82
1974	63	89	70
1975	79	90	72
1976	91	80	80
1977	79	85	78
1978	86	80	76
1979	73	70	60
1980	78	65	51
1981	69	61	50
1982	64	60	50

Dokumentacija RJ Hotel »Gacka«, Ličko Lešće

Od ulovljenog broja na izgled spolno zrelih riba uvijek je ostajao jedan broj ženki koje se nisu mogle umjetno zmrijestiti, ali unazad 10-tak godina taj broj počeo je naglo padati i pao je sa 93% na 64% tablica 1.

Do 1976. godine nije bilo potrebno u vrijeme inkubacije upotrebljavati sredstva protiv saprolegnije, dok je sada otpornost ikre na to gljivično oboljenje jako smanjena i zaštitna sredstva se redovito upotrebljavaju.

Boja, veličina, oblik i kompletan izgled ikre je drugačiji, razlikuje se od uobičajenog izgleda i kvalitete, dobiva se dojam tvrdoće, grudičavosti, oštećenosti i nejednolične boje.

Najviše zabrinjava pad kvalitete ikre što je vidljivo iz sve manjeg postotka ikre koja preživljava inkubacioni period.

Godine 1971. pojava očiju bila je postignuta kod 97% oplodene ikre a 1982. svega kod 60%, dok je postotak izvaljenja bio 1971. godine 85% a 1982. svega 50%. (Tablica 1.).

Pojava smanjenja fertiliteta ikre najvjerojatnije nije izolirana samo na prve uzgojne faze nego se ona produžuje i u kasnijim fazama, što je u Gackoj nemoguće točno pratiti, ali je konačan rezultat ipak vidljiv u dugoročnom smanjenom fondu potočnih pastrava koju, unatoč 3-godišnjoj totalnoj zabrani ribolova i intenzivnog poribljavanja, nije još uvijek na zadovoljavajućem nivou.

Po svemu sudeći promjene koje je rijeka Gacka doživjela u posljednjih 15-tak godina (spajanje Gacke s Likom zbog izgradnje HE Senj i u vezi s tim introdukcija novih vrsta riba, izgradnja velikog pastrvskog ribogojilišta i vjer. neke nedovoljno poznate) rezultirale su za sada nekim negativnim pojavama na populaciji potočne pastrve što bi zahtijevalo kompleksnu znanstvenu obradu zbog važnosti Gacke kao prvorazredne salmonidne vode.

MILAN ŠTEFANAC

